

EKOBLADET

EKOMUSEUM BERGSLAGEN

MÄNNISKA | MILJÖ | LANDSKAP

Bloggen igång!

Som sagt – Ekomuseums blogg är igång med inlägg nästan varje dag med undantag för helger t ex.

Det kan bli mycket sagt i en blogg. Små och stora saker, händelser i vardagen, allt det där som finns med i de ständiga förändrings- och beslutsprocesser som vi lever med både i jobbet och i det privata livet.

Jag börjar förstå vad som driver bloggaren. Ett ego som skriver dagbok. Men det ger struktur i tillvaron och är ett sätt att förmedla en bit av sig själv i vardagen. Man behöver inte vara så privat heller. Men det är klart att en jobb-blogg färgas av den som skriver. Jag ska förhålla mig neutral.

På sikt har jag en idé om en gästblogg, att en gäst ibland skriver ett inlägg. Men det får ge sig lite naturligt.

För er som ännu inte besökt min blogg finns den här: <http://ekomuseumbergslagen.wordpress.com>. Den ligger även som en länk på hemsidan högst upp till höger, lätt att hitta.

Christina Lindeqvist

God Jul & Gott Nytt År

Här är Hällsjöns gamla gästgiveri som står på Ludvika Gammalgård sen 1950, då man flyttade hela huset hit.

På nedre botten till höger hyr Ekomuseum ett stort gavelrum för kansliet sen 1 april 2006, då flytten gick från Smedjebacken.

Foto Christina Lindeqvist

Eva Långberg, projektledare för Bröd i Bergslagen, som startade med ett stormöte i Gamal Meken i Smedjebacken i oktober.

Bröd, bröd var det här....

Nu ska det bakas bröd i och runt Ekomuseum. Det är ett Leaderprojekt som ska pågå i två år till 2012. Ugnar ska tändas, degar sättas, jäsas och bakas ut. Det blir brödmässa, studiebesök, nya bagerier (?) och en blandning av folk.

Den som kan mest om bröd i vårt område är Eva Långberg från Smedjebacken. Eva jobbar på ABF Västerbergslagen och det var Eva som kom till Ekomuseums kansli med en brödidé. ABF skrev ansökan som projektägare. Leader Bergslagen beviljade en miljon kr! Det blev tvåårsprojektet "Bröd i Bergslagen". Eva Långberg var en självklar projektledare.

Projektet kan ses som ett integrationsbidrag. Vi ska med ABF engagera nysvenskar och deras föreningar i våra brödaktiviteter.

Vi tänker att bröd är något djupt gemensamt för oss alla. Vi möts över en

brödbit, vi bidrar med våra traditioner, våra smaker, vi lär av varandra och vi berikar varandra. Trivsel! Det ska dofta och smaka gott om projektet.

En brödmässa planeras till sommaren 2011 och fler större brödmöten, där erfarenhetsbyte kan ske, är målet.

Nu byggs en cirkelverksamhet upp, handledare ska utbildas, nya brödcirklar startas i samarbete med invandrarföreningar och Ekomuseums miljöer, gärna där vedeldade bakugnar finns.

Det blir en spännande kontrast till alla smedjor med glödande härdar - hårdvara kontra mjukvara, manligt kontra kvinnligt, svenskt och nysvenskt.

Tidsresa på Skantzen

Pigan Hilda Gustavsson går med raska steg över gårdsplan. Hon har ett ärende och snart kommer gästerna.

Mekanikus ska ha fest och detta är en tidsresa, ett roligt rollspel.

Foto Christina Lindqvist

Svedvi Berg Hembygdsförening genomförde en tidsresa en dag mitt i veckan i samarbete med en student från Kalmar Högskola, där rollspel finns på programmet. Ett 30-tal medlemmar ställde upp och gestaltade personer ur alla samhällsklasser som en gång fanns i närbelägna Hallstahammar, från trädgårdsdrängen till doktorn. Det var en slags övning. För det vore ju även något för Skantzens besökare att överraskas av en dag mitt under sommarsäsongen!

Mekanikus var den tekniske chefen för Strömsholms kanal. Han bodde på Skantzen och höll kanalen under uppsikt. Nu bjöd han in till middagskalas och gästerna strömmade till.

Skantzenchefen Christina Holsten spelade kalaskokerskan Hedda Grönstedt. På bilden intill talar hon om för socialisten Viktor Larson att han är välkommen på middag men han får *inte* agitera! Och trädgårdsdrängen vänslades med en ung piga i en buske. Jo, förlovning och giftermål utlovades.

Fattiga änkan Selma Eriksson överst t hö fick resa ensam hem från Amerika. T vå ses Mekanikus Daniel Stafsing resonera med sömmerskan Augusta Tibbling om klädespersedlar på hennes kärra. T vå den ståtliga måltiden med finaste fläskkorv, rotfrukter, smör till brödet och kaffe med tårta!

Finnskogsprojektet

"Finnskogarna.com" heter det EU-projekt som startade 1 juli 2010.

Det spänner över hela Mellansverige från Torsby i Värmland till Medelpad i norr och varar till 31 dec 2010.

I Ekomuseum är Rikkenstorp ett av tre besöksmål som berörs.

Finnskogsprojektet beviljades totalt 7,2 milj kr kontanta medel av EU:s regionala fond Mål2 Norra Mellansverige. 18 kommuner är med, tre län och tre regionsförbund. Ludvika kommun är projektägare.

Finnskogarna är den vanliga beteckningen på framförallt nordvästra Värmland men ordet fungerar i hela skogsfinska området i Mellansverige. I södra Dalarna kallar man det skogsfinska området vanligen för finnmarkerna.

Vi har Grangärde finnmark i Ludvika och i Ekomuseum. Vi har Nås finnmark väster om oss.

Finnskogsprojektet syftar till att lyfta fram den skogsfinska kulturen i besöksnäringen. Ekomuseum har tre skogsfinska platser: Luossa och Skattlösberg, Mårtens och Kullens kyrkstigar samt sen 2009 Finngården Rikkenstorp som ligger på gränsen i Ljusnarsbergs kommun. Rikkenstorp får en central plats i projektet.

www.finnskogarna.com

Nils och Héléne Holmdahl med sonen Joel, som flyttat hem från studier i Uppsala för att jobba med Finngården Rikkenstorps utveckling till en skogsfinsk besöksgård.

www.rikkenstorp.se

Ekorådsresa till Mälardalen

Årets Ekorådsresa fredag 27 augusti gick till fyra besöksmål: Grönsöö slott, Kungsbyn för lunch, Eks Vagnmuseum och Skultuna Bruk.

Bussen var fylld till sista plats.

Grönsöö slott med parker är en pärla i en urgammal kulturbygd och det resmålet lockade våra idella medarbetare att anmäla sitt intresse. Det vackra slottet i tidig barockstil från början av 1600-talet byggdes av riksrådet Johan Skytte, vars familj ägde det 1600-talet ut varefter kronan tog över.

Slottet har ändrat utseende men ser sen mitten av 1700-talet ut ungefär som idag. 1820 kom förste Ehrenheimaren hit. Familjen har kopplingar till södra Dalarna och Malingsbo bruk med sin karolinska träherrgård från 1700, ett av Ekomuseums finare besöksmål.

Idag ägs Grönsöö slott med omgivande mark och skog av Grönsöö Kulturhistoriska stiftelse, som drivs av familjen, just nu av Jacob von Ehrenheim med fru Bessan och två barn. De sliter själva med underhåll och trädgårdsarbete. Parken är en oas, fina gräsmattor, välklippta häckar, rabatter och blomster, hur hinner de med? Hängivenhet förslår inte, men hjälper långt.

Lusthuset nere vid sjön är för övrigt

en dröm, tapetserad med snäckskal från tropiska hav - typiskt excentriskt 1700-tal. Sommarcafé finns i gamla bränneriet, en fin butik för presenter och böcker finns i ett av uthusen.

Grönsöö slott kräver tid, stort och lustfyllt. Eks Vagnmuseum söder om Skultuna kräver sin tid för att beundra de många lysande praktvagnar som står i långa rader. Här står en välvärdad begravningsvagn.

Geologisk trädgård

En trädgård helt uppbyggd av sten, det är överraskande. Det är en helt ny upplevelse, lockande...

PÅ NAMSAS årsmöte i april 2010 var vi på Öland. Konstens Geologiska Trädgård finns i Degerhamn söder om bron och byggdes i ett EU-projekt.

I Degerhamn i Mörbylånga kommun på södra Öland har Cementa sin anläggning där man tillverkat cement sen 1800-talet. Här låg från början Ölands Alunbruk och Lovers bruk. Man bröt alunskiffer och kalksten.

Redan 1723 anlades ett alunverk i Degerhamn, då alunskiffer fanns i riklig mängd. Men pga Ölands brist på skog och ved så skeppades skiffern på små jakter över sundet till fastlandet och förädlades vid ett alunbruk. Långt

senare flyttades alunbruket tillbaka till Degerhamn, då andra energislag än ved börjat användas. Arbetarbostäder byggdes vid Södra Bruket. De säljs idag som semesterbostäder.

Den Geologiska Trädgården kom till i ett EU-projekt och hör ihop med Navet, som är en kunskapsplats. Detta var inspirerande för oss på Ekomuseum som arbetar för ett Geocentrum i Riddarhyttan. Sten och mineral är mer innehållsrikt än vad man kanske tror.

En kunskapsplats "Navet" vid Södra Bruket i Degerhamn nära Cementas anläggning. Den gigantiska röda högen i bakgrunden är en restprodukt av bränd kalk, s.k. "rödfyr".

Wolfgang Ebert

"Ruhr Blicke" – en fotoutställning

Grön utsikt, Zollverein i Essen

Naturkraft - industriskog

Ruhr-föredrag

**Bergslagssatsningen in-
bjuder till föredrag:**

**Tisdag den 7 december
kl 10-15 inkl lunch o kaffe**

på Dalarnas museum

Seminarier är kostnadsfritt
Anmälan till
anneli.johnson@bergslaget.se
senast 3 dec pga lunchbokning

Utan anmälan, ingen lunch - enkelt!
Men det går att komma ändå.
Obs! Föredraget är på engelska.

Industriarkeologen och professorn

Wolfgang Ebert

från Route Industriekultur i Ruhr berättar om Ruhr's omvandling från tung industri till ett gigantiskt och nytänkande kulturcentrum i Europa. Han beskriver de temarutter som finns inom Ruhr-området samt förklarar ERIH, en europeisk industrihistorisk rutt för turism och kultur som föddes ur ett femårigt EU-projekt mellan främst England och Tyskland och som avslutades 2008. ERIH växer idag med nya medlemsländer. Senast gick Schlesien i Polen med. Bergslagen är intressant med sitt industriella kulturarv och många platser skulle passa fint i ERIH. Det skulle få vår internationella turism att öka.

Den tunga industrin lämnade Ruhr kring 1980. Efter den nedgångsperiod som följde kom en tid av uppryckning och engagemang. Ruhr omvandlades till en jättelik kulturmötesplats. Ur nedsmutsade inhägnade industrimiljöer föddes öppna grönskande marker och ytor som Duisburg Landschaftspark.

Det visade sig även att Naturen återtog mark med oväntad kraft.

Idag kommer 18 milj besökare hit varje år för kulturaktiviteter och för att uppleva ett fd industrilandskap. 2010 blev Ruhr Europas kulturhuvudstad som första område och med Världsarvet Zollverein i Essen som centrum.

**www.routeindustriekultur.de
www.erih.net**

Foto av Mark Wohlrab ur serien:
"Industriewald Ruhrgebiet"

Bergslagstinget

Lördag 13 nov genomfördes årets Bergslagsting "Kraft & Energi".

Och en världsnyhet presenterades!

Gunnar Asplund, fd utvecklingschef på ABB i Ludvika, presenterade en lösning på uppladdning av elbilar via en elskena nedlagd i vägbanorna, som laddar bilen under färd. Han talade om elektricitet, som vi kommer att få genom sol- och vindkraftverk, från heta öknar och blåsig hav och höjder. Dessa två energislag ska klara våra behov i framtiden plus vätgas till flyg och sjöfart.

Per Stymne berättade om kraftverkens och kraftstationernas arkitektur. När nätet av vattenkraftverk utökades under första halvan av 1900-talet höjdes också kravet på skönhet. Elektriciteten värderades högt. Kraftstationer kom att likna kyrkor och slott. Ståtliga tegelbyggnader med hög status restes vid dammarna.

Örjan Hamrin berättade om den historiska kraften. Om muskelkraft och hästkraft. Om den tidiga elektriciteten, som gav Grängesberg ljus i hemmen före Stockholm tack vare gruvan.

Nils Nils gata 7, 771 53 Ludvika
Tfn 0240-66 30 82, Fax 0240-748 60
info@ekomuseum.se
www.ekomuseum.se

Ansvarig utgivare & redaktör:
Christina Lindeqvist